

การพัฒนาระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Development of the Organization System for the Effectiveness of Special Education Center Under the Office of Special Education Bureau.

ธนนท์ วีรธนนท์ (Thanon Veeratnanon)*

บุญมี เณรยอด (Boonmee Nenyod)**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ และพัฒนาระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สอบถามข้อมูลจากประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูหัวหน้างาน 4 กลุ่มงาน และครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้โปรแกรม LISREL นำผลที่ได้มาพัฒนาระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีระบบของ Lunenburg and Ornstein (2008) มีการตรวจสอบความเป็นไปได้และความสอดคล้องของระบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร สำหรับประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วยคุณภาพการปฏิบัติงานของครู ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน องค์ประกอบของระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษในแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วย **ปัจจัยป้อน (Inputs)** มีปัจจัย ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และคุณลักษณะครู ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ประกอบด้วย งบประมาณ การติดต่อสื่อสาร และระบบบริหารสถานศึกษาขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้และ สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และคุณลักษณะของผู้บริหาร

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ดร.ภาควิชาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

กระบวนการแปรรูป (Transformation process) มีปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ทักษะ/ความสามารถ และแรงจูงใจ ด้านการบริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติ ประกอบด้วยการบริหารเชิงกลยุทธ์ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยการบูรณาการสาระในหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วยความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติทักษะการบริหาร และพฤติกรรมผู้นำ **ผลผลิต (Outputs)** ได้แก่ ความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วยคุณภาพการปฏิบัติงานของครู ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบองค์การ,ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ ,ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The purpose of this study were to analyzed factors affecting the effectiveness of special education center, and to develop an organizational system for the effectiveness of the special education center under the Office of Special Education Administration Bureau by using descriptive method. Data was collected through questionnaire from chairpersons of school board, directors and deputy directors of special education center, head teachers, and teachers. Data was analyzed by using arithmetic mean, standard deviation, and coefficient correlation through the LISREL program. Furthermore the results will be analyzed for developing an organizational system for the effectiveness of special education center through applying the system theory of Lunenburg and Ornstein (2008), then the organizational system was validated by experts through focus group technique. The research results showed as follows :

Factors affecting the effectiveness of special education center composed of teachers and educational personnel, administration and an implementation, community participation, instruction and instructional environments, and institutional administrators leadership. The effectiveness of the special educational center composed of quality of teacher's performances, teacher's satisfaction, and learner's developments.

An organizational system in each components showed as follows: **Inputs** component. An input of an organizational system for the effectiveness of special education center related to teachers and educational personnel included teacher's knowledge and experiences, and teacher's characteristics; administration and implementation included budget, communications system, and administrative system; community participation included school board member participation; instruction and instructional environment included in

school learning resource center media technology, and buildings and ground; institutional administrator leadership included administrator's moral, virtue, and modeling. **Transformational process** component. A transformational process of an organizational system for the effectiveness of special education center related to teachers and educational personnel included teacher's competencies and skills, and motives; administration and an implementation included strategic management and change management; community participation included resource allocation; instruction and instructional environment included curriculum content integration, utilization of educational technology, and utilization of external learning resource center and local wisdom; institutional administrator leadership included policy implementation ability, administrator's skill and behavior. **Outputs** component. An output of an organization system is the effectiveness of special education center composed of quality of teacher's performance, teacher's satisfaction, and learner's developments.

Keywords: Organizational system development ,Factors affecting the effectiveness, Special Education Centers

บทนำ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดทุกจังหวัดในประเทศไทย เป็นองค์กรหนึ่งในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้พิการ โดยจัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น มีการพัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัว และชุมชน ด้วยกระบวนการทางการศึกษา เป็นศูนย์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด และภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่ได้รับมอบหมายโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) มาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยศูนย์การศึกษาพิเศษได้คำนึงถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยแนวคิดและหลักการของระบบบริหารคุณภาพ และประกันคุณภาพมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 6 ที่ว่าด้วยมาตรฐานและ

การประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ โดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกสังกัดต้องดำเนินการให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 และต้องได้รับการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี จากข้อกำหนดดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งต่างก็ตระหนักและเร่ง ประกันคุณภาพเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน และประกันคุณภาพภายนอกจาก สมศ.

ในปัจจุบันศูนย์การศึกษาพิเศษ ทั้ง 77 แห่ง ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทั่วประเทศไทย มีความแตกต่างกันตามลักษณะภูมิประเทศ ภูมิหลัง บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก วัสดุดิบ และกระบวนการจัดการบริหาร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ศูนย์การศึกษาพิเศษบางแห่งไม่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาเท่าที่ควรและไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของ องค์กร ทำให้ผู้รับบริการและชุมชนบางส่วน ขาดความเชื่อมั่นในการทำงานขององค์กร ซึ่งจะส่งผลในเรื่อง ความ มีประสิทธิภาพขององค์กรได้ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ จะทำให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษจาก หน่วยงานต้นสังกัด (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ) และจากผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ถือได้ว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการบริหารงานที่ยึดแนวทางตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และหรือมาตรฐานของ สม ศ. ที่ถือว่าเป็นเพียงข้อกำหนดขั้นต่ำที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกัน คุณภาพศึกษา, 2546) อาจไม่เพียงพอ ซึ่งจะต้องดำเนินงานที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็น การสร้างศรัทธา และเป็นหลักประกันให้กับศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้นศูนย์การศึกษา พิเศษ สังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษจึงควรหาแนวทาง หรือระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่ โดดเด่น มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานสูง ซึ่งสอดคล้องกับที่สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2547: 1) กล่าวว่า กล ยุทธ์ที่ทำให้องค์กรเจริญเติบโต ไหวพริบต่อการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของลูกค้า และตลาด ที่เปลี่ยนไป หรือเกิดขึ้นใหม่ สามารถสร้างโอกาสใหม่ทางธุรกิจ และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการบริหารเพื่อ ความเป็นเลิศ

จากข้อมูลปัญหาของการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ และงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบองค์การ เพื่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางให้ศูนย์ การศึกษาพิเศษ นำไปพัฒนาระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษในการเตรียม ความพร้อมรองรับประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อความก้าวหน้า และมั่นคงขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อพัฒนาระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทั้ง 77 แห่ง ประกอบด้วยผู้อำนวยการ 77 ศูนย์ จำนวน 77 คน รองผู้อำนวยการ 77 ศูนย์ จำนวน 90 คน ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 77 ศูนย์ จำนวน 77 คน ครูประจำการ ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงาน 77 ศูนย์ จำนวน 308 คน และครูประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน 77 ศูนย์ ละ 2 คน จำนวน 154 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 706 คน

การวิจัยนี้มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เอกสารเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 จัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย นักวิชาการ บุคลากรจากหน่วยงานต้นสังกัด (ผู้กำกับดูแล) และผู้ปฏิบัติ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ และประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ภายหลังจากได้กรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบปัจจัยด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มแล้วนำตัวแปรแต่ละตัวมานิยามตัวแปรให้ชัดเจน และกำหนดโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด

2. สร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละด้าน ดังแสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดง โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดแต่ละด้าน

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ข้อคำถาม (ข้อ)	ข้อที่
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว	1.1 เพศ	1	1
	1.2 อายุ	1	2
	1.3 ระดับการศึกษา	1	3
	1.4 ตำแหน่งในปัจจุบัน	1	4
	1.5 ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน	1	5

ตอนที่ 2 1.ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	1.1 ความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	9	1-9
	1.2 คุณลักษณะของผู้บริหาร	5	10-14
	1.3 ทักษะการบริหาร	3	15-17
	1.4 พฤติกรรมผู้นำ	3	18-20
	1.5 ความมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร	3	21-23
2.ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา	2.1 คุณลักษณะครู	4	1-4
	2.2 ทักษะ/ความสามารถ	6	5-10
	2.3 ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ	6	11-16
	2.4 แรงจูงใจ	4	17-20
3.ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้	3.1 การบูรณาการสาระในหลักสูตร	7	1-7
	3.2 การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	4	8-11
	3.3 การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา	2	12-13
	3.4 วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี	2	14-15
	3.5 อาคารสถานที่	1	16
	3.6 การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	1	17

ตารางที่ 1 แสดง โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดแต่ละด้าน (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ข้อคำถาม (ข้อ)	ข้อที่
4.ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ	4.1 การบริหารเชิงกลยุทธ์	6	1-6
	4.2 การติดต่อสื่อสาร	6	7-12
	4.3 การบริหารการเปลี่ยนแปลง	4	13-16
	4.4 งบประมาณ	3	17-19
	4.5 ระบบบริหารสถานศึกษาขององค์กร	4	20-23
5.ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน	13	1-13
	5.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	2	14-15
	5.3 การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร	2	16-17
ตอนที่ 3 6. ความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ	6.1 ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน	12	1-12
	6.2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	2	13-14
	6.3 คุณภาพการปฏิบัติงานของครู	1	15

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนนโยบายและการจัดการศึกษาเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาว่าข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหาที่ได้ศึกษาวิเคราะห์

5. คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item – Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.57 ขึ้นไป นำมาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมข้อคำถามตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รวมข้อคำถามที่มีความเหมาะสมสำหรับนำไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับ สถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

7. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยมีข้อคำถามที่มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้กับประชากรของการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างปัจจัยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

- การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สืบค้นรายชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทั้งสิ้น 77 แห่ง

2. ขอลหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม เสนอไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

3. นำส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลวิจัยทางไปรษณีย์ ไปยังประชากร คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 77 แห่งโดยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องของศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นผู้ให้ข้อมูล

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทำการลงรหัส (Coding) เพื่อเตรียมทำการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติบรรยายลักษณะประชากรและลักษณะของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window

1.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของประชากร ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่ออธิบายลักษณะของประชากร

1.2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ มัชยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) คะแนนต่ำสุด (Min) คะแนนสูงสุด (Max) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรและตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวแปร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window

2.2 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่ผู้วิจัยศึกษาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์พร้อมทั้งคำนวณหาขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index : GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index : AGFI) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษ (root mean square residual : RMR) รวมถึงค่าสถิติแสดงเส้นอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (Direct-indirect effect) และอิทธิพลรวม (Total effect) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. ออกแบบระบบองค์การเพื่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยนำผลที่ได้จากข้อ 2 มาออกแบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Lunenburg Ornstein (2008) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยป้อน กระบวนการแปรรูป และผลผลิต มาเป็นกรอบในการพัฒนาระบบ ผลที่ได้รับคือ ร่างระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และนำไปพัฒนาระบบ

4. ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยนักวิชาการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ดูแลโครงการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 7 ท่าน ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ในวันพุธที่ 15 มีนาคม 2560 ณ ห้องประชุมพิพิธภัณฑฯ วนฯ ท่านจอมพล ป.พิบูลสงคราม โรงเรียนพิบูลประชา-สรรค์ ตั้งแต่เวลา 09.00 - 11.00 น.ผลปรากฏว่า

ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านให้ความเห็นว่า ระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

5. นำเสนอระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ขั้นตอนที่ 5 ออกแบบระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของระบบที่พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 7 นำเสนอระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีตัวแปร 6 ด้าน ดังนี้

1) ตัวแปรด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว คือความสามารถในการนํานโยบายไปสู่การปฏิบัติ คุณลักษณะของผู้บริหาร ทักษะการบริหาร พฤติกรรมผู้นำ และควมมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหาร ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตัวแปรพฤติกรรมผู้นำ

2) ตัวแปรด้านบุคลากรครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือคุณลักษณะครู ทักษะ/ความสามารถ ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และแรงจูงใจ ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวแปรคุณลักษณะครู ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตัวแปรทักษะ/ความสามารถ

3) ตัวแปรด้านการจัดการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัว คือ การบูรณาการสาระในหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี อาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือตัวแปร การบูรณาการสาระในหลักสูตร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือตัวแปร วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี

4) ตัวแปรด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว คือตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ การติดต่อสื่อสาร การบริหารการเปลี่ยนแปลง งบประมาณ และระบบการบริหารสถานศึกษาขององค์กร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือตัวแปรการบริหารการเปลี่ยนแปลง

5) ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ตัวแปร การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชน

6) ตัวแปรด้านความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และคุณภาพการปฏิบัติงานของครู ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวแปรความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 26 ตัวแปร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 325 คู่ ตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$, $P < 0.01$ คิดเป็นร้อยละ 100 ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทั้งหมดซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (ค่าสัมประสิทธิ์-สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก) โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดได้แก่ ทักษะการบริหารกับความมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี ในขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีกับการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มตัวแปรแฝงเดียวกันปรากฏผลดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ประกอบด้วยความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คุณลักษณะของผู้บริหาร ทักษะการบริหาร พฤติกรรมผู้นำ และความมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ ทักษะการบริหารกับคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ ความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติกับพฤติกรรมผู้นำ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ประกอบด้วย คุณลักษณะครู ทักษะ/ความสามารถ ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และแรงจูงใจ พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ ความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพกับแรงจูงใจตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ คุณลักษณะครูกับแรงจูงใจ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ประกอบด้วย การบูรณาสาระในหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี อาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ การบูรณาการสาระในหลักสูตรกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษากับอาคารสถานที่

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ประกอบด้วย การบริหารเชิงกลยุทธ์ การติดต่อสื่อสาร การบริหารการเปลี่ยนแปลง งบประมาณ และระบบการบริหารสถานศึกษาขององค์กร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมาก

ที่สุดได้แก่ งบประมาณกับระบบบริหารการศึกษาขององค์กรตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ได้แก่ การบริหารเชิงกลยุทธ์กับงบประมาณ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปร การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร

6. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ประกอบด้วยความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ คุณภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูกับคุณภาพการปฏิบัติงานของครู ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียนกับคุณภาพการปฏิบัติงานของครู

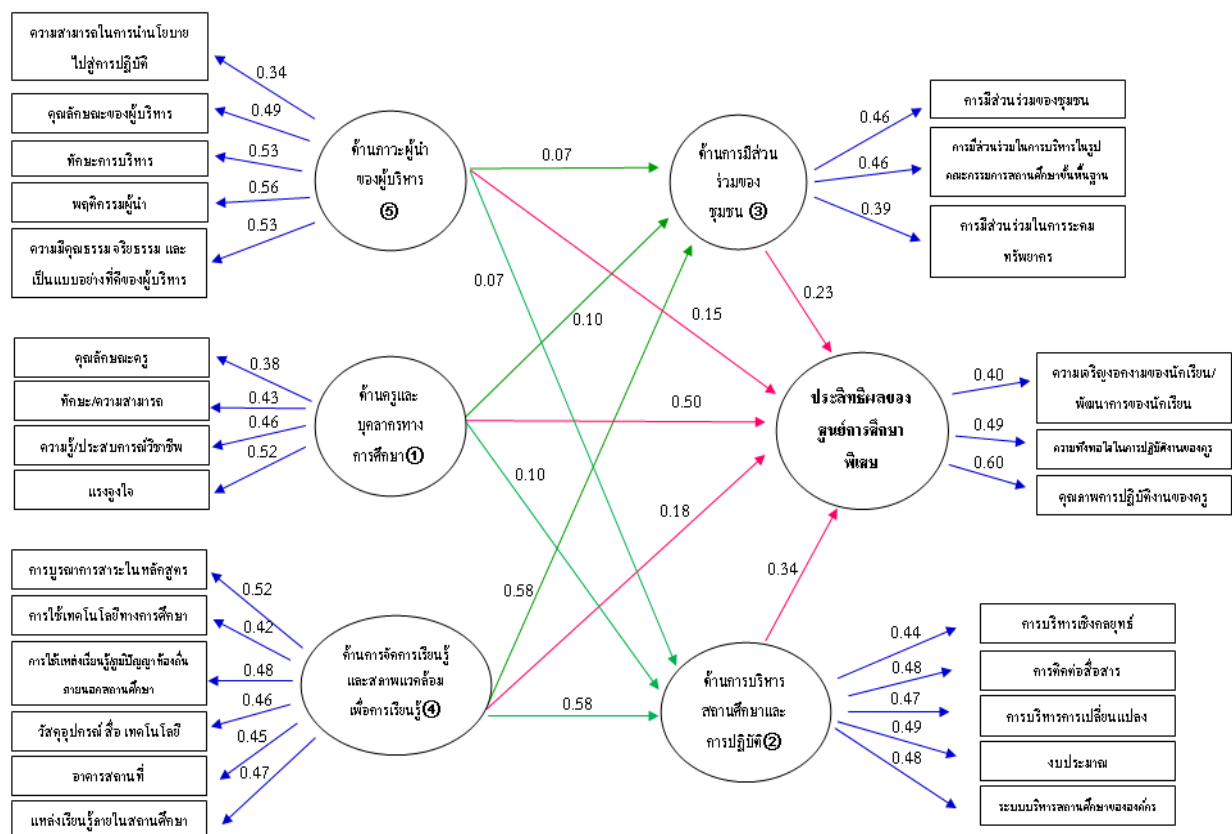
ในส่วนของผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการทดสอบค่าไค-สแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานว่าโมเดลการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI=0.96) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGIF=0.92) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ดัชนีกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR=0.010) มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ค่าเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานระหว่างตัวแปรสูงสุด (largest standardized residuals) เท่ากับ 0.048 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่เหมาะสม (0.05) และกราฟคิวพล็อตของค่าเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Q plot of standardized residuals) มีความชันมากกว่า แนวทแยง ซึ่งเป็นการแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ตัวแปรความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากตัวแปรด้านด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.50 รองลงมาคือ ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ โดยมีอิทธิพลทางบวก เท่ากับ 0.34

ตัวแปรความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดจากตัวแปรด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ โดยมีอิทธิพลทางบวก เท่ากับ 0.58 ส่งผ่านตัวแปรด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

รองลงมาคือ ตัวแปรด้านครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.10 โดยส่งผ่านตัวแปรส่งผ่านตัวแปรด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน แสดงว่า ความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จะต้องมีความรู้ของผู้นำผู้บริหาร (LEAD) ที่ดีในการบริหาร มีการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจะต้องส่งเสริมให้เกิดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรครูและบุคลากรทางการศึกษา ควบคู่กับไปด้วยจึงจะทำให้เกิดความสามารถของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จะต้องมีความรู้ขององค์กรที่ดีที่มีโครงสร้างและเทคโนโลยีที่ดีและมีนโยบายการบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรการติดต่อสื่อสารที่ดีและมีภาวะผู้นำ มีการตัดสินใจที่ดี และมีการบริหารการเปลี่ยนแปลง เมื่อมีลักษณะขององค์กรที่ดี และมีนโยบายการบริหาร และการปฏิบัติที่ชัดเจน ก็จะทำให้เกิดความสามารถของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษอย่างเป็นรูปธรรม

แผนภาพที่ 1 อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถของศูนย์การศึกษาพิเศษ
สังกัดสำนักบริหารงาน

2. ระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีลักษณะอย่างไร

ผู้วิจัยได้ยกร่างระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษขึ้น ผู้วิจัยได้นำปัจจัยแต่ละด้านมาพัฒนาระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามค่าน้ำหนักของเส้นแสดงอิทธิพล ในตัวแปรแต่ละด้านเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีค่าอิทธิพลมากไปหาค่าแสดงอิทธิพลน้อย ตามลำดับ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Lunenburg and Ornstein (2008) มาเป็นกรอบในการพัฒนาระบบ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยป้อน (inputs) ระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ยกร่างขึ้นมีปัจจัย ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และคุณลักษณะครู ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ประกอบด้วยงบประมาณ การติดต่อสื่อสาร และระบบบริหารสถานศึกษาขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วยควมมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และคุณลักษณะของผู้บริหาร

2. กระบวนการแปรรูป (Transformation process) ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จะทำการเปลี่ยนแปลงตัวป้อนจากสภาพแวดล้อมภายนอกให้เป็นผลผลิต มีการทำงานบางอย่างเพื่อสร้างผลผลิตออกมาเป็นระบบคุณค่าเพิ่มให้แก่งานในกระบวนการแปรรูปที่ผู้วิจัยได้ศึกษาขึ้นนี้ได้แก่ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ทักษะ/ความสามารถ และแรงจูงใจ ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติประกอบด้วย การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย การบูรณาการสาระในหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วยความสามารถในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทักษะการบริหาร และพฤติกรรมผู้นำ

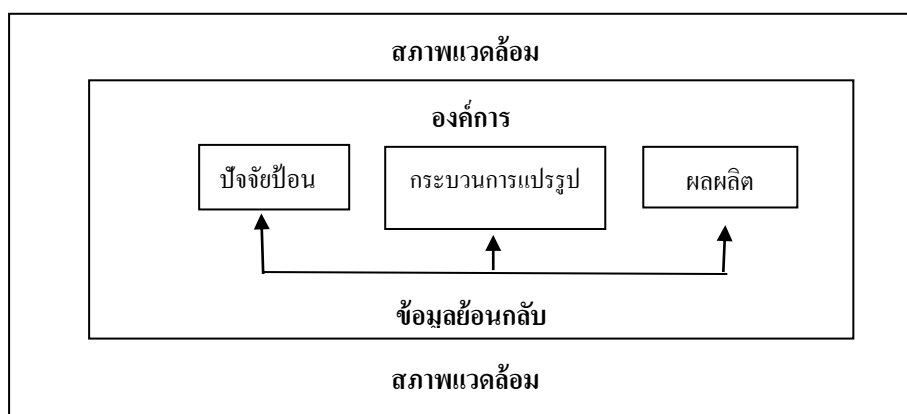
3. ผลผลิต (outputs) หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ จัดหาและใช้ตัวป้อนทั้งหลายจากสภาพแวดล้อมภายนอก เปลี่ยนรูปตัวป้อนเหล่านี้โดยผ่านกิจกรรมการบริหารในกระบวนการแปรรูปที่กล่าวมาข้างต้นให้แก่สถานศึกษาเพื่อทำให้เกิดผลผลิตได้แก่ ควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วยควมเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ควมพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และคุณภาพการปฏิบัติงานของครู

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นที่เห็นควรนำมาอภิปรายเรียงตามค่าน้ำหนักจากมากไปน้อยตามลำดับของประเด็นที่ได้จากผลการวิเคราะห์ ระบบองค์การของศูนย์การศึกษาพิเศษ และลักษณะของการพัฒนาระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ตัวแปรควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากตัวแปรด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ตัวแปรด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแปรด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ และอิทธิพลทางอ้อมได้แก่ ตัวแปรด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ตัวแปรด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และตัวแปรด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผ่านตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยแต่ละด้านมาวางระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามค่าน้ำหนักของเส้นแสดงอิทธิพลในตัวแปรแต่ละด้านเรียงลำดับควมสำคัญจากที่มีค่าแสดงอิทธิพลมากไปหาค่าแสดงอิทธิพลน้อยตามลำดับ โดยใช้กรอบแนวคิดเชิงระบบของ Lunenburg and Ornstein (2008) มาเป็นกรอบในการพัฒนาระบบ ได้ตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

1. ประเด็นด้านปัจจัยป้อน (Inputs) ระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ยกร่างขึ้นมีปัจจัย ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ และคุณลักษณะครู ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ประกอบด้วย งบประมาณ และระบบบริหารสถานศึกษาขององค์กร การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ควมมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และ

คุณลักษณะของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะผู้นำ ความมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี มาเป็นปัจจัยป้อนซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ (Robbins,1998) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มเพื่อการบรรลุเป้าหมาย และนอกจากนั้นยัง ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความรู้/ประสบการณ์วิชาชีพ คุณลักษณะครู ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่ความมีประสิทธิภาพได้จากแนวคิด (สุรศักดิ์ หลาบมาลา,2543) กล่าวว่า กลุ่มประเทศ OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) ได้นิยามศัพท์การทำงานของครูที่มีคุณภาพไว้ดังนี้ครูต้องมีความรู้ในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาใน หลักสูตรอย่างเพียงพอ มีทักษะด้านวิชาชีพครูและมีความสามารถในการใช้ทฤษฎีในการสอนและการประเมินผล อย่างหลากหลาย มีความเห็นอกเห็นใจ และมีความจริงใจในการรับรู้ศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครองและเพื่อน ร่วมงานในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการจัดการ เพราะครูต้องรับภาระรับผิดชอบในด้านการจัดการหลายๆ ด้านทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

2. ประเด็นด้าน กระบวนการแปรรูป (Transformation process)ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย แรงจูงใจ และ ทักษะ/ความสามารถ ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร การบริหารการ เปลี่ยนแปลง และการบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ด้านการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย การใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายนอกสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และการบูรณาการ สารในหลักสูตร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย พฤติกรรมผู้นำ ทักษะการบริหาร และความสามารถ ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่าภาวะผู้นำด้านความสามารถในการนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติ เป็นด้านที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการแปรรูปซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะสำคัญที่บ่งชี้ ถึงคุณลักษณะสำคัญที่บ่งชี้ถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Lim and Daft,2004) ประกอบด้วย คุณลักษณะทางกายภาพ สติปัญญาและความสามารถ บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางสังคม คุณลักษณะที่สัมพันธ์ กับงานด้วยการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุผลสำเร็จมุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพ และภูมิหลังทางสังคม และนอกจากนั้นยัง ต้องประกอบด้วย ด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดการ เรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ รวมทั้ง ต้องมีส่วนร่วมของชุมชน เข้ามาประกอบด้วยจึงจะทำให้การ ดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังจะเห็นได้จากแนวคิดการมีส่วนร่วม (ธีระ รุญเจริญ,2550) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาไว้ ซึ่งเมื่อปรับเปลี่ยนตามที่ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถสื่อความหมายได้เข้าใจขึ้น กว่าเดิม มีความสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงระบบ ซึ่งหากได้มีการดำเนินการตามกระบวนการอย่างครบถ้วนตามการ พัฒนาระบบองค์การเพื่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. ประเด็นด้านผลผลิต (Outputs) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดหาและใช้ตัวบ่งชี้ทั้งหลายจากสภาพแวดล้อมภายนอก เปลี่ยนรูปตัวบ่งชี้เหล่านี้โดยผ่านกิจกรรมการบริหารในกระบวนการแปรรูป ให้แก่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อทำให้เกิดผลผลิตได้แก่ ความมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วยคุณภาพการปฏิบัติงานของครู ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ ความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน ดังจะเห็นได้จากแนวคิด (พิมพ์พรณ สุริโย, 2552:25) ว่า ประสิทธิภาพหมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ความพึงพอใจในการทำงานของครู ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบได้เป็นอย่างดี

ข้อมูลย้อนกลับของระบบสภาพแวดล้อมภายนอกมีปฏิริยาต่อผลผลิตเหล่านี้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ระบบ ซึ่งข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของความสามารถของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ข้อมูลย้อนกลับที่ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงในแต่ละปี การศึกษา สามารถนำไปใช้แก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมพัฒนาระบบองค์การเพื่อความสามารถของศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ตรงตามความต้องการของศูนย์การศึกษาพิเศษ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
2. หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนและส่งเสริมแนวทางการสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษด้วยกัน โดยการสรรหาและคัดเลือกศูนย์การศึกษาพิเศษต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านต่างๆ แล้วขยายผลไปสู่ศูนย์การศึกษาพิเศษแต่ละแห่ง เพื่อช่วยให้มีแนวทางพัฒนาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยในศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best- Practice)
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ส่งเสริมให้ระบบองค์การเพื่อความสามารถของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้เกิดการพัฒนายิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- ธีระ รุญเจริญ. 2550. ความเป็นมืออาชีพในการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

พิมพ์พรณ สุริโย. 2552.การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ศึกษาธิการ, กระทรวง, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.ม.ป.ป.คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ.ม.ป.ท.

ศึกษาธิการ, กระทรวง, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. ม.ป.ป. แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์ การศึกษาพิเศษ. ม.ป.ท.

(เอกสารชุดแนวทางการประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ)

ศึกษาธิการ, กระทรวง, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2543. การจัดการและการพัฒนาวิชาชีพครู : (กรุงเทพฯ,สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ)

ภาษาต่างประเทศ

Ghee Soon Lim and Daft, Richard L.2004, The leadership experience in Asia,

(Singapore: Thompson learning)

Lunenburg, Fred C., and Ornstein, Allan C.2008. Educational Administration: Concept and

Practices. 5th ed. Wadsworth: Cengage Learning.

Pearson, Karl, 1905 “Mathematical contributions to the theory of evolution: XIV On the general

theory of skew correlation and non-linear regression,”in Drapers company research memoirs: Biometric series II, (London: Dulau and Co.

Robbins, Stephen P. 1998. Organizational Behavior: Concepts,Controversies,Applications. 7th ed.

Arizona: Prentice Hall.